

HERASYMOV O. V. STRUCTURAL ANALYSIS OF CRIMES WITHIN THE BANKING SECTOR

The article is focused on the use of the method of structural analysis in criminological studies of crime within the banking sector. Through the analysis of scientific and methodological literature, the author has established that along with the concept of “crimes within banking” researchers use a number of related concepts: “crimes in the banking sector”, “crimes within the credit and financial sector”, etc. It has been established that in criminology there is no either a single approach to the name of this group of crimes, but also regarding the selection of criteria for determining the scope of crimes within the banking sector.

The author has made an attempt to improve the notion of crimes in the sphere of banking activity, has determined them as “the socially dangerous guilty acts under the Criminal Code of Ukraine, encroaching on funds or other property, commercial or banking secrecy of banks and / or their clients, on the procedure of credit and financial transactions in banking institutions, or illegal actions with transfer documents, payment cards and other means of access to bank accounts, electronic money, equipment for their manufacture, committed with the use of banking operations”.

Taking into account the main objective of the criminological research, namely the development of means to counteract the studied type of crime, the author has substantiated the possibility of structuring the criminological group of crimes in the field of banking activity according to four types of criteria.

Keywords: crimes within the banking sector, method of structural analysis, types of crimes, criteria of differentiation.

УДК 343.91-053.6:343.21(430)

А. Ю. ДЗЮБА,

молодший науковий співробітник Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України (м. Харків);
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7490-3232>

МІЖНАРОДНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА ЮВЕНАЛЬНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ФРН ЯК ЗАСОБИ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Статтю присвячено дослідженню окремих аспектів запобігання злочинності неповнолітніх у міжнародних нормативно-правових актах і законодавстві ФРН з урахуванням європейських стандартів, що є пріоритетним у рамках взаємодії між Україною та ЄС.

Ключові слова: ювенальна юстиція ФРН, ювенальне кримінальне право, запобігання злочинності неповнолітніх, міжнародні нормативно-правові акти, ресоціалізація неповнолітніх правопорушників, ідея виховання.

Dziuba, A. Yu. (2017), “International regulatory acts and juvenile criminal law of the West Germany as means of preventing juvenile delinquency” [“Mizhnarodni normatyvno-pravovi akty ta yuvenalne kryminalne zakonodavstvo FRN yak zasoby zapobihannia zlochynnosti nepovnolitnikh”], *Pravo i Bezpeka*, No. 3, pp. 62–67.

Постановка проблеми. Міжнародні нормативно-правові акти, присвячені захисту прав неповнолітніх, які вчинили кримінальні правопорушення, мають першорядне значення у запобіганні вчиненню злочинів такою найбільш вразливою категорією осіб, як молодь. У нашій статті ми зосередимо увагу на нормативних джерелах, що ратифіковані більшістю європейських країн, у тому числі Україною та Німеччиною, а отже таких, що становлять частину національного законодавства нашої держави (ч. 1 ст. 9 Конституції України). Водночас вивчення досвіду законодавчого врегулювання вказаних питань на національному рівні у роз-

винених країнах, зокрема у ФРН, видається актуальним та своєчасним.

Стан дослідження. До окремих аспектів вивчення злочинності неповнолітніх звертались у своїх працях В. С. Батиргареева, М. А. Білоконь, В. В. Голіна, Б. М. Головкін, О. М. Джу́жа, В. П. Ємельянов, М. Г. Колодяжний, М. О. Маршуба, Є. С. Назимко, В. І. Ша́кун, Л. О. Шевченко, О. Ю. Шостко, Н. С. Юзікова та інші дослідники. Разом із тим аналіз наукових публікацій показав, що основні тенденції законодавства, присвяченого запобіганню злочинності неповнолітніх у Німеччині, досліджено недостатньо. Тому **метою** статті є вивчення

міжнародних нормативно-правових актів та ювенального кримінального законодавства ФРН, що присвячені злочинності неповнолітніх, під кутом зору пошуку основних тенденцій у запобіганні вчиненню злочинів цієї категорією осіб. Останнє має надати можливість для вироблення концептуальних засад запобігання злочинності неповнолітніх в Україні у наступних наукових працях.

Виклад основного матеріалу. Основні приписи щодо захисту прав неповнолітніх, які вчинили кримінальні правопорушення, містять такі нормативні документи: а) Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх (так звані Пекінські правила 1985 р.), прийняті резолюцією Генеральної Асамблеї ООН № 40/33 [1]; б) Конвенція про права дитини 1989 р. (ст. 12, 37, 40) [2]; в) Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (ст. 5, 6) [3]; г) Конвенція про статус біженців (ст. 16) [4].

Ці правові акти визначають особливості дотримання прав та законних інтересів неповнолітніх, що пов'язані з учиненням ними кримінальних правопорушень. Вони містять додаткові вимоги до проваджень у справах неповнолітніх, що стосуються обмежень у питаннях публічності, щодо обов'язкової участі в таких провадженнях спеціалістів (педагогів, вихователів, психологів), а також законних представників цієї категорії осіб тощо. Певні вимоги стосуються не лише притягнення до відповідальності неповнолітніх, а й визначають особливості призначення покарання та інших заходів виховного характеру особам, які вчинили кримінальні правопорушення у неповнолітньому віці.

Крім вищезазначених джерел, окремим аспектам кримінальної відповідальності неповнолітніх присвячено положення Конвенції про захист прав людини і основних свобод (1950 р.), Міланського плану дій та керівних принципів галузі запобігання злочинності та кримінального правосуддя в контексті розвитку нового міжнародного й економічного порядку (1985 р.), Керівних принципів Організації Об'єднаних Націй для запобігання злочинності серед неповнолітніх (Ер-Рядських керівних принципів 1990 р.). Також підлягають урахуванню інші офіційні документи Ради Європи, зокрема Рекомендація № Res 20 (2003 р.) Комітету міністрів Ради Європи. Зазначені міжнародні нормативно-правові акти пропонують державам – учасницям ООН активізувати на національному й міжнародному рівнях обмін інформацією, знаннями й досвідом, набути під час здійс-

нення проектів і програм запобігання злочинності неповнолітніх, заохочувати співробітництво у проведенні наукових досліджень у цій галузі, забезпечувати широке розповсюдження та оцінку результатів таких досліджень [5]. Мінімальні стандартні правила ООН у сфері ювенальної юстиції передбачають таке:

- застосування до неповнолітніх злочинців стандартних правил незалежно від раси, статі, мови, національності, соціального походження, майнового чи іншого стану;

- за вчинення кримінальних правопорушень неповнолітні притягаються до відповідальності, що відрізняється від відповідальності повнолітніх;

- держава має вживати комплексні заходи щодо захисту прав неповнолітніх правопорушників;

- вік кримінальної відповідальності таких осіб не повинен бути занадто низьким;

- заходи впливу на цих правопорушників мають відповідати їх особистостям та обставинам правопорушення;

- мають бути дотримані такі основні гарантії цих правопорушників, як презумпція невинуватості, присутність батьків або опікуна під час проведення процесуальних дій, обов'язковість участі адвоката у кримінальному провадженні, право на відмову давати показання;

- забезпечення конфіденційності кримінального провадження щодо неповнолітнього правопорушника;

- при затриманні неповнолітнього терміново інформуються батьки або опікун, законність цієї дії перевіряється суддею;

- тримання під вартою до суду застосовується як винятковий захід і протягом найкоротшого періоду;

- до винесення вироку вимагається ретельне вивчення оточення й умов життя неповнолітнього, обставин, за яких було вчинено кримінальне правопорушення;

- покарання має відповідати не лише обставинам і тяжкості злочину, а й потребам суспільства та неповнолітнього. Позбавлення волі може призначатися лише за тяжкі чи особливо тяжкі злочини, вчинені із застосуванням насильства чи неодноразово;

- смертна кара щодо неповнолітніх категорично заборонена.

Конвенція про права дитини, прийнята резолюцією 44/25 Генеральної Асамблеї ООН 20.11.1989 [2], набула чинності для України з 27.09.1991. Згідно з приписами цієї Конвенції дитиною є кожна людина, яка не досягла 18-річного віку (ст. 1). Цей правовий акт установлює

пріоритет інтересів дитини при вирішенні пов'язаних з її статусом питань у державних органах і недержавних установах (ст. 3).

Серед важливих вимог Конвенції про права дитини можна виділити такі: а) арешт, затримання або ув'язнення неповнолітнього здійснюються згідно із законом і використовуються лише як винятковий захід та протягом якомога коротшого періоду часу; б) кожна позбавлена свободи дитина потребує гуманного поводження й поваги її гідності з урахуванням потреб осіб її віку; в) кожна дитина, позбавлена свободи, має право на негайний доступ до правової та іншої допомоги, а також право оскаржувати законність позбавлення її волі перед судом чи іншим компетентним органом та право на невідкладність прийняття ними рішень щодо будь-якої процесуальної дії (ст. 37).

Стаття 40 зазначеної Конвенції встановлює стандарти кримінального переслідування щодо неповнолітніх осіб. Так, держави-учасниці визнають право кожної дитини, яка вчинила кримінальне правопорушення, обвинувачується або визнається винною у вчиненні злочину, на таке поводження з нею, що сприяє розвитку в дитини почуття своєї гідності й значущості, зміцнює в ній повагу до прав людини та основних свобод інших, при якому враховуються вік дитини й бажаність сприяння її реінтеграції та виконання нею корисної ролі в суспільстві. Для досягнення цієї мети держави – учасниці Конвенції повинні забезпечити дотримання всіх процесуальних гарантій, загальноприйнятих стандартів належного судового розгляду під час кримінального переслідування неповнолітніх.

У документі також наголошується на обов'язковості проведення таких заходів, як догляд, опіка й нагляд за неповнолітніми, надання їм консультативних послуг, виконання програм навчання і професійної підготовки та інших форм заходів, що замінюють догляд в установах, з метою забезпечення такого поводження з дитиною, яке б відповідало її добробуту, характеру злочину та ресоціалізації в суспільство.

Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи від 17.09.1987 № R (87) 20 «Про соціальний вплив на злочинність неповнолітніх» передбачає низку заходів, спрямованих на подолання злочинності серед неповнолітніх, до яких належать такі рекомендації стосовно відправлення правосуддя: а) забезпечити, щоб справи неповнолітніх розглядалися більш оперативно, уникати невинуватих відстрочок з метою створення ефективної виховної дії; б) уникати передачі неповнолітніх до судів для дорослих, якщо існують суди для неповнолітніх; в) по можливості уникати затримання не-

повнолітніх і за будь-яких обставин сприяти уповноваженим органам у здійсненні нагляду за умовами такого затримання; г) заборонити тримання неповнолітніх під вартою, крім особливих випадків учинення більш дорослими підлітками дуже тяжких злочинів; г) в інших випадках обмежувати тривалість тримання неповнолітніх під вартою, причому окремо від дорослих. Передбачити, щоб такі рішення приймалися переважно після консультації із соціальною службою з метою отримання альтернативних пропозицій; д) забезпечити спеціалізацію фахівців з розгляду питань щодо прав неповнолітніх на різних етапах розгляду справи. Рекомендація пропонує також зміцнювати правовий статус неповнолітніх під час розгляду справи, в тому числі у процесі розслідування поліцією, визнаючи, крім іншого, презумпцію невинності і право на: 1) допомогу захисника, який у разі необхідності може бути офіційно призначеним і послуги якого оплачує держава; 2) присутність батьків або іншого законного представника, які мають бути поінформовані із самого початку процесу; 3) виклик свідків, проведення їх допиту й очних ставок; 4) прохання провести повторну експертизу або будь-який інший рівноцінний захід розслідування; 5) висловлення й вираження своєї думки з приводу заходів, що можуть бути вжиті стосовно них; 6) апеляцію; 7) вимогу перегляду призначених заходів; 8) повагу до їх особистого життя [6].

В іншій рекомендації Комітету міністрів Ради Європи від 09.09.1991 № R (91) 9 «Про невідкладні заходи у справах сім'ї» звертається увага на роль суду в захисті інтересів неповнолітніх [7]. Саме створення *судів у справах неповнолітніх* у теорії та практиці ювенальної юстиції прийнято називати *унікальною судовою юрисдикцією*. До таких судів у Німеччині належать суди у справах неповнолітніх, що розглядають справи про кримінальні правопорушення, в яких обвинувачуються неповнолітні віком 14–18 років, а також молодь до 21 року [8]. Ці суди у своїй діяльності керуються спеціальним нормативно-правовим актом – *Jugendgerichtsgesetz* (нім.) – Законом про суди для молоді (скорочено – JGG) [9], який набув чинності ще 04.08.1953.

Концепція такого суду характеризується ознаками, що були вироблені на протигагу загальним судам – кримінальному й цивільному. Реалізація специфічних принципів ювенальної юстиції загальним судом, можна сказати, як мінімум ускладнена. Саме тому й виникла необхідність створення ювенальних судів з унікальним статусом, які діють автономно [10]. Історія ювенальної юстиції внесла корективи

у традиційне уявлення про безспірні переваги автономного правосуддя зі справ неповнолітніх. У світі розвинулися варіанти таких судів – колегії, склади суду, які розглядають справи неповнолітніх і діють не автономно, а як частина загальних судів. Усе ж таки з урахуванням історичних змін можна вести мову про відокремленість суду зі справ неповнолітніх, яка зумовлена комплексом правових норм (матеріальних і процесуальних), що в сукупності становлять його автономність. Значна частина цих правових норм застосовується лише у правосудді зі справ неповнолітніх.

Суд зі справ неповнолітніх включено до концепції ювенальної юстиції у зв'язку з тим, що він реалізує особливі принципи цієї гілки влади, а також тому, що він сам як особлива судова юрисдикція доповнює її специфіку [11, с. 31]. Він вирізняється тільки йому притаманними ознаками, а саме: 1) у всіх країнах, де такий суд існує, на початкових стадіях розгляду справи він виступає магістратом, мировим суддею і діє одноособово; 2) до освіти, професії й життєвого досвіду судді висуваються особливі вимоги: йому не обов'язково бути правником, а перевага віддається психологам, педагогам, лікарям; 3) там, де в системі правосуддя є суд присяжних у справах неповнолітніх, аналогічні вимоги мають висуватись і до присяжних (до речі, існують спеціальні правила складання списків присяжних та їх відбору); 4) цей суд здійснює правосуддя, використовуючи різноманітні допоміжні неюридичні служби; 5) правосуддя реалізується відповідно до особливостей судової процедури, в центрі якої знаходиться неповнолітній і суддя; 6) він розвивається нині як суд комплексної, змішаної юрисдикції (прикладом можуть стати опікунські суди в Австрії, правомочні розглядати й вирішувати в одній справі питання про правопорушення, яке вчинив підліток, і цивільно-правового захисту останнього); 7) має специфічну персональну і предметну підсудність. У першому випадку йдеться про такі варіанти, як розгляд справ тільки неповнолітніх, розгляд справ і дорослих співучасників та передача справ у загальні суди. У другому – розгляд діянь, які вважаються правопорушеннями лише у випадках учинення їх неповнолітніми (так звані статусні злочини).

Уперше такий суд було створено у США (відповідно до Закону від 01.07.1899). Поступово вони були запроваджені в Ірландії (у 1904 р. спеціальною сесією загального суду), в Німеччині (у 1907 р., коли відбулося поєднання функцій опікунських судів і судів у кримінальних справах щодо неповнолітніх), у Канаді (1908 р. згідно із Законом про створення

суду для неповнолітніх), в Італії (в 1908 р. інститутом спеціалізованих судів у справах неповнолітніх) та у Франції (відповідно до Закону від 22.07.1914, коли була створена судова система у справах неповнолітніх) [12].

Аналіз моделей ювенального судочинства світу дозволяє дійти **висновку**, що розгляд справ неповнолітніх правопорушників залежно від особливостей національної правової системи здійснюється:

- спеціалізованими ювенальними підрозділами (колегіями, палатами) загальних судів, рівень структурної незалежності яких різниться залежно від особливостей національної судової системи [11, с. 29];

- спеціально утвореною системою судових установ, яка є частиною загальної судової системи. Притому назва суду, як і його компетенція, різняться – від розгляду виключно справ про правопорушення і злочини неповнолітніх ювенальними судами до поширення компетенції відповідних судів на широке коло цивільних і кримінальних справ, якщо учасником правовідносин є неповнолітній, а також справ, що впливають зі шлюбних відносин;

- несудовими органами (наприклад, виконавчої влади) зі спеціальною компетенцією;

- комбінованими системами ювенальної юстиції, в яких справи неповнолітніх розглядаються ювенальними судами і спеціально уповноваженими органами влади з широким залученням представників громадських організацій [13].

У ФРН ювенальні суди належать до системи загальних судів і функціонують як самостійні підрозділи. Вони розглядають справи, в яких обвинувачуються неповнолітні віком від 14 до 18 років, а також в окремих випадках молодь у віці до 21 року (якщо суд дійде висновку, що їх поведінка має «підлітковий характер») та солдати бундесверу, які вчинили кримінальні правопорушення у віці до 25 років [14]. У цих судах розглядаються також справи про порушення дорослими інтересів неповнолітніх і справи, в яких потрібно допитати останніх як свідків. До таких самих судових установ у судах земель належать палати у справах неповнолітніх, а в дільничних судах – суд шеффенів у справах неповнолітніх [15].

Ювенальній юстиції ФРН притаманний *комплекс несудових, навіть неюридичних органів*, що мають службовий характер та виконують допоміжні функції в запобіганні злочинності неповнолітніх. Протягом історичного розвитку ювенальної юстиції такі органи й установи активно витіснили ювенальний суд, оскільки головний акцент ювенальної юстиції поступово зміщено з відправлення правосуддя як такого

на виконання виховної функції щодо неповнолітніх [16], яка видається пріоритетною. Про роль громадськості та неурядових органів у запобіганні злочинності неповнолітніх неодноразово наголошувала й ООН (див., напр.: [17]).

Ювенальні суди відрізняються від звичайних неформальною процедурою судового розгляду кримінальних справ. Принцип конфіденційності судового розгляду справ неповнолітніх виключає участь представників ЗМІ, пересічної публіки, охочої до спостереження так званих «судових спектаклів». Це свідчить про те, що ювенальна

юстиція виконує низку допоміжних, у порівнянні з традиційними судами, функцій [18]. У діяльності ювенальних судів на перший план, поряд зі здійсненням правосуддя у власному розумінні, виходить виконання *виховної функції та функції ресоціалізації неповнолітніх правопорушників*. Фундаментальний принцип ювенального кримінального права Німеччини полягає у виховній ідеї, згідно з якою основною метою застосування до неповнолітніх кримінально-правових заходів має виступати *спеціальна індивідуальна превенція* [19].

Список бібліографічних посилань

1. Стандартные минимальные правила Организации Объединенных Наций, касающиеся отправления правосудия в отношении несовершеннолетних («Пекинские правила») // Конгрессы ООН по предупреждению преступности и уголовному правосудию : в 3 кн. / Нац. акад. прав. наук України, НИИ изучения проблем преступности им. акад. В. В. Сташиса ; кол. сост.: В. В. Голина, М. Г. Колодяжний ; под. общ. ред. В. В. Голины. Киев : Ред. журн. «Право Украины»; Харьков : Право, 2013. (Науч. сб. «Академічні правові дослідження»). Прил. к юрид. журн. «Право Украины»; Вып. 23. Кн. 2. С. 28–59).
2. Конвенція про права дитини : від 20.11.1989 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 21.11.2017).
3. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації : від 04.02.1994 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105 (дата звернення: 21.11.2017).
4. Конвенція про статус біженців : від 28.07.1951 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011 (дата звернення: 21.11.2017).
5. Шостко О. Ю. Теорії причин злочинності неповнолітніх у сучасній американській кримінології : наук.-практ. посіб. Київ : Ред. журн. «Право України»; Харків : Право, 2013. С. 7.
6. Про соціальний вплив на злочинність неповнолітніх : рек. Комітету міністрів Ради Європи державам-членам від 17.09.1987 № R (87) 20 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_266 (дата звернення: 21.11.2017).
7. Про невідкладні заходи у справах сім'ї : рек. Комітету міністрів Ради Європи державам-членам від 09.09.1991 № R (91) 9 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: [http://www.coe.kiev.ua/docs/km/r\(91\)9.htm](http://www.coe.kiev.ua/docs/km/r(91)9.htm) (дата звернення: 21.11.2017).
8. Ostendorf H., Bochmann C. Nachträgliche Sicherungsverwahrung im Jugendstrafrecht – Rechtspolitische Folgen der Entscheidung des EGMR. Heidelberg ; München ; Baden-Baden : ZRP, 2010. S. 245–249.
9. Jugendgerichtsgesetz (JGG) : vom 11.12.1974 // Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz : die Seite wird in einem eigenen Fenster angezeigt. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/jgg/BJNR007510953.html> (дата звернення: 21.11.2017).
10. Ювенальна юстиція в Україні: коментар та аналіз діючого законодавства. Конвенція про права дитини (з постатейними матеріалами) : слов.-довід. з ювенал. юстиції : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. В. С. Зеленецького, Н. В. Сибільової. Харків : Страйд, 2006. С. 124.
11. Мельникова Э. Б. Ювенальная юстиция: проблемы уголовного права, уголовного процесса и криминалогии : учеб. пособие. М. : Дело, 2000. С. 31.
12. Люблинский П. И. Суды для несовершеннолетних в Америке как воспитательные и социальные центры // Вестник воспитания. Кн. III. М., 1911. С. 96.
13. Омеляненко Г. М. Провадження у справах про злочини неповнолітніх як диференціація кримінально-процесуальної форми : навч. посіб. Київ : Атіка, 2002. С. 14.
14. Марочкін І. Є. Москвич Л. М. Порівняльне судове право : підручник. Харків : Право, 2008. С. 13.
15. Хайде В. Система правосудия Федеративной Республики Германии : моногр. Изд. 1-е на рус. яз. Бонн : Герман. фонд междунар. прав. сотрудничества, 1995. С. 102–110.
16. Streng F. Jugendstrafrecht. Auflage 3. München : C. F. Müller Verlag, 2012. S. 13.
17. Конгрессы ООН по предупреждению преступности и уголовному правосудию : в 3 кн. / Нац. акад. прав. наук України; НИИ изучения проблем преступности им. акад. В. В. Сташиса ; кол. сост.: В. В. Голина, М. Г. Колодяжний ; под. общ. ред. В. В. Голины. Киев : Ред. журн. «Право Украины»; Харьков : Право, 2013. (Науч. сб. «Академічні правові дослідження»). Прил. к юрид. журн. «Право Украины»; Вып. 23. Кн. 1. С. 77–78.
18. Дмитриев Ю. А., Николаев А. М. Система государственной власти в России и в мире: историко-правовая ретроспектива. М. : Профобразование, 2002. С. 44–50.
19. Назимко С. С. Институт наказания несовершеннолетних у кримінальному праві України: генеза, міжнародні та європейські стандарти, ювенальна пеналогія : монографія / вступ. слово О. М. Литвинова. Київ : Юрінком Інтер, 2016. С. 225.

Надійшла до редколегії 08.11.2017

ДЗЮБА А. Ю. МЕЖДУНАРОДНЫЕ НОРМАТИВНО-ПРАВОВЫЕ АКТЫ И ЮВЕНАЛЬНОЕ УГОЛОВНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО ФРГ КАК СРЕДСТВА ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ ПРЕСТУПНОСТИ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ

Статья посвящена исследованию отдельных аспектов предотвращения преступности несовершеннолетних в международных нормативно-правовых актах и законодательстве ФРГ с учетом европейских стандартов, что является приоритетным в рамках взаимодействия между Украиной и ЕС.

Ключевые слова: ювенальная юстиция ФРГ, ювенальное уголовное право, предотвращение преступности несовершеннолетних, международные нормативно-правовые акты, ресоциализация несовершеннолетних правонарушителей, идея воспитания.

DZIUBA A. YU. INTERNATIONAL REGULATORY ACTS AND JUVENILE CRIMINAL LAW OF THE WEST GERMANY AS MEANS OF PREVENTING JUVENILE DELINQUENCY

The author has studied the main provisions concerning the protection of the rights of minors who committed criminal offenses, namely: the United Nations Minimum Standard Rules relating to the peculiarities of juvenile justice (the so-called Beijing Rules of 1985), the 1989 Convention on the Rights of the Child, the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination of 1994, the Convention on the Status of Refugees of 1951. The author has additionally analyzed certain aspects of the criminal liability of juveniles, which contain the provisions of other international regulations.

It has been specifically noted that the recommendations of the Committee of Ministers of the Council of Europe No. R (91) 9 dated from September 9, 1991 "On Urgent Measures in Family Matters" contain provisions on increasing the role of the court in protecting the interests of minors. That is why the creation of special juvenile courts in the theory and practice of juvenile justice is of paramount importance. The most developed among the European countries is the juvenile justice model of the West Germany, where there are juvenile courts dealing with criminal offenses, where minors aged 14–18 and young people under the age of 21 are accused. Such courts are guided by a special regulatory act – Jugendgerichtsgesetz.

The author of the paper has studied different concepts of juvenile courts and the principles of their activity. The history of juvenile justice has made some adjustments to the traditional notion of the undeniable advantages of autonomous juvenile justice. On the example of different variants of the existence of such courts in the world the author has made the conclusion about the isolation of juvenile court, which is due to a set of legal norms (material and procedural), which in aggregate is its autonomy. Much of these legal norms are just applied within juvenile justice.

Keywords: juvenile justice of West Germany, juvenile criminal law, prevention of juvenile delinquency, international regulatory acts, re-socialization of juvenile offenders, idea of education.

УДК 343.63:351.74

І. С. ЄПІШКО,

ад'юнкт Харківського національного університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО Є НЕВІДКЛАДНИМ

В рамках дослідження проблеми кримінально-правового захисту честі та гідності особи проаналізовано стан визначення понять «честь» і «гідність», наголошено на необхідності криміналізації окремих видів правопорушень у сфері захисту честі та гідності особи, зокрема коли йдеться про необхідність належної охорони честі та гідності працівника поліції.

Ключові слова: кримінально-правовий захист, честь, гідність, наклеп, образа, поліцейський.

Yepishko, I.S. (2017), "Criminal and legal protection of the honor and dignity of a police officer is urgent" ["Кримінально-правовий захист честі та гідності поліцейського є невідкладним"], *Pravo i Bezpeka*, No. 3, pp. 67–71.

Постановка проблеми. Із розвитком громадянського суспільства в Україні особливої актуальності набуває питання кримінально-правового захисту честі та гідності особи. Та-

кий захист у правовому порядку ускладнюється тим, що в нормативно-правових актах законодавцем не визначені зміст і сутність понять «честь» і «гідність», а також не встановлені